Anul II. Nrul 24. Apare în fiecare Joui. Budapesta 29 Octombrie 1903

Abonamentul:
1 an: ... ... 4 coroane
½ an: ... ... 2 coroane
¼ an: ... ... 1 coroană
Un numer: 8 fileri
Dacă 30 foi se vor abona pe o singură adresă abonamentul costă:
Pe un ¼ de an 60 fileri.
Pe ½ de an 1 cor. 20 fileri
« 1 an 2 cor. 40 »

VOINTA POPORULUI

Organul partidei socialdemocrate reorganisate din Ungaria.
Foaie pentru poporul muncitor Român.

Aici să se adreseze tot felul de scrisori și bani
Redacția și administrația:
Szabad Szó
BUDAPESTA,
VII., István-ut 67.

Mezöfi Vilmos
Redactor prim.

Fraților!

La cari au espirat, abonamentele in 1 Septembrie și 1 Octombrie Dacă nu vă reînoiți abonamentele: nùmărul acesta este cel din urmă pentru că nóuă nu ne dă domni; ca la Adevărul bani să trimetem foile în cinste, noi plătim tipariul și hîrtia, dar grăbiți și vă reînoiți abonamentele la cari sau sfîrșit.

Redacțiunea.

Despre asupriri.

Cel mai mare păcat al săptămînei, cel mai mare gunoi al neplăcerei: este asuprirea. Asuprirea care pe oameni mari, pe oameni de valoare: iau gonit la moarte. Asuprirea este cel mai mare lotru pentru că au furat omenia omului curat. Inzădar, omul cit de liniștit, cît de treaz, fără păreche să fie; dar cînd valurile suferințelor sălbatice vijeie, așa să cugetă: „Ceva tot trebue să fie în lucru. Pentru că nu să leagănă frunza dacă nu suflă vîntul.“

Hei: de multe ori să mișcă frunza și nu suflă vîntul. Ear prin mișcarea frunzei să pornește și omenirea. Să pornește după suflarea unui mare în gură, larg în burtă, cu plominele umflate. Să pun și suflă cu toții, caniște năbuni. Să mișcă frunza, pornește omenirea încontra acelui pretin a lor, acelui general care la timp de primejidie în — totdeauna au stat ne mișcător.

Isus Cristos asuprit.

Intră asupriri blăstămate, insulte grețoasă, s'au născut pe lume mîntuitoriul Isus Christos. Dela Isus Cristos pînă la întîiul și cel mai mare socialdemocrat din lume; cel mai bun pretin a poporului, au trebuit să-sĕ, lupte cu asupriri, învinuiri, însulte și altele. Lotrii omeniei, asasini, omoritori, tot pe pretini poporului, pe oameni poporului iau ochit de victimă, de jertfă; pentru că au știut deacă are să piarză conducători, oameni fără conducători are să-sĕ restire; să-sĕ pearză unul cîte unul și va cădea iară victima, jertfa acelor lipitori, acelor trîntori, acelor ucigași ai dreptăței care caută moartea dreptăței.

Cu sute de ani mai nainte, în luptele sîngeroase pe bărbații mari — pe dușmani puternicilor — plătiți ucigași cu săjata, cu pumnal și otravă iau măturat de pe fața pămîntului.

Dar după timpuri, pecînd duhul, științei, literele tipărite și scrise, pe cînd cuvintele trainice sau elberat, pe cînd luptele politice, în foi, la adunări poporale și în parlamente (casele țărei) s'au duelat, rolul săgetei l'au luat insulta, pumnalului mișelia otrăvei l'au luat minciuna, fără de fund. Fii romînismului încă au fost perzecutați precum Horia, Closca și Crișan; martirii libertăței și întra acăror sîn au luptat dorul de a sfărma jugul iobăjiei, pe cari puterea iau asuprit că au bătut monede și prin motivarea acestor învinuiri; iau pus sub roată și iau tăiat în bucăți.

In Germania pe marele luptător, al socialdemocrației Ferdinand Lasale; ca ploaia sau pornit învinuirile, însultele și asupririle pe capul lui, pentru că au fost adevăratul luptător și pretin a poporului.

Tot aceasta soarte lau, ajuns spre Marcs Carol marele luptător și filolog a doctrinei sociale, nici pe acest apostol a socialismului nu lau crutat puterea ba au tăiat în operele lui ca turcu în ceapă. Zicînd despre el: căci este o vîjeială internațională.

Pe cel mai mare luptător neamț a socialismului ce trăește, cu numele Augustin Bebel, care în omenie și în adevărată socialdemocrație au încăruntit. Niște pretini ai ideei lui: nespălați, murdari, lau însultat pe veteranul soldat a socialismului. Dar însă, cei mai trezi, pretini nemți pe acei înzulții iau eschis din partidă.

Asuprirea asupra noastră.

Nu este atîtea stele în ceri, câte asupriri ridică în contra noastră, dușmanii socialdemocrației.

Ge 602

Organisați-ve în pace!

Partida socială democrată reorganisată din Ungaria, pentru aceia: ca firul de iarbă care printre mari bolovani despică pămîntul și cu capul ridicat pășește 'nainte, spre măreţul zel, pe calea luată unde ne stau miĭ de dușmani cu armele minciunei, asuprirei și însultei, inainte spre a ne înpedica în lupta luată pentru poporul apăsat.

Intră cei din tîĭ dușmani ai nostri, ai socialismului, este! Tabera Bocanistă cari să dau de socialiști și sunt susținuțiĭ din baniĭ domnilor.

Acești mîncători cari sunt niște pui de viperă, gonițiĭ din Romînia pentru mîncări căci sau pus să roadă poporul din Romînia, dar aceia leau dat peste bot, gonindui afară din țiară și acum iau adus mamonu aici, vorbind cam binișor căci sunt adevărațiĭ pretini ai muncei, noi leau crezut, dar ce să vezi! Aici prin Pesta au fost niște poțoci (cloțani) caria u umblat cu bani în coadă, bani au fost cam sclipitri și jidovași nostri au orbit și acum fug după poțoci săi arunce și lor cîte un argint din straița hoțului de poțoc (cloțan) care pînă acum au stors acel cloțan argintu și auru din vînele lucrului. Iar acei năuci sunt, în cari au orbit iubirea Șalușinsky Ignat Rozențveig Chobi cu atreilea revenim, căci pînă acum numai urechile iĭ sunt afară. Acești mamoni după ce iam eschis din rîndul nostru, sau vîndut puterei și acum redactează o foaie cu numele „adevărul" tot fel de asupriri aduce partidei noastre ca să ne oprească calea desrobirei. Dar însă, partida noastră din zi în zi, să întărește. Ceia ce supără pe dușmaniĭ noștri foarte mult. Insĕ precum luntrea rupe valurile apei, așa avem noi să rupem rîndul dușmanilor și la o zi măreață avem să ridicăm steagul învingerei.

Și pentru aceia, nainte!

Și sucesul?! Tabĕra care este în jurul steagului roșu cuprinde, milioane de proprietari, meseriaș, lucrători, apăsați; cari sub idea laudabilă a socialdemocratici reorganisate, din Ungaria luptă pentru dreptate, drepturi, și o viață mai placută: cu ură și greață se reîntorc dela plătițiĭ asupritori și cu o însuflețire îndoită să alătură de tabera asupriților, căci Isus Cristos singur a fost asuprit.

Ear domniĭ cumpărători de suflete și cumpărațiĭ lasă pocnească, însă cuvîntul nost să fie și pentru aceia, nainte (sentinelă.)

Cine sunt dușmani popoarelor?

Nu este ziuă, nu este ceas; ca poporul nostru să nu să întrebe: cine este dușmanul poporului? Nime alțiĭ — decît domniĭ; domniĭ popoarelor, cari aparțin de așa zis „pătură-cultă" cariĭ nu caută, ca prin cultura lor să împartă lumina roiului științei; între poporul apăsat, cu totul amărît. Sĕ ridice poporul din adîncile întristări și săl conducă spre o zi mai fericită; din contră, îl apasă din zi în zi tot mai tare, îngreonîndule traiul vieței, prin mărirea armatei, funcționarilor, începînd dela notar pînă la ministriĭ; căci din zi în zi, — sĕ pun în grevă (straic) căci au plată puțină: să le mărească lefurile — statu. Dar acum, întreb cine este statul? Oare nu poporul? Nu după spatele poporului să plătește leafa ofițirilor — și a funcționarilor? Dar sĕ-manul ce popor!?

La el nu sĕ mai gîndește altul; decît sărăcia. Sărăcia și porția, după an ce merge porția (darea) se mărește căștigul lucrătoriului pere, iar a d-lui crește. Nainte de asta cu 25 de ani, am plătit pe un fibirău (protoptetoare) cu 600 fl. pe un an, pre un notarĭ 2—300 de fl. Astăzĭ dăm la un fibirău 1500 fl. și pe lîngă aia și un solgăbirău, la notari acum iĭ plătim 1000 fl. si o sumedenie de scriitori și tot unu și acelaș lucru îl sfîrșesc ca și în trecut. Acum sĕ vedem cît progres (înaintare) au făcut poporul în 25 de ani. Pentru că mai sus văzurăm cîtă înaintare au făcut domni, pentru punga lor și scurtarea lucrului lor. Poporul nainte de asta cu 25 de ani au plătit porție 5 fl. azi pruncul lui trebue să plătiască pentru tot așa teritori de avere 50 de fl. Ziua lucrătoriului au fost plătită cu un fl. azi este plătită cu 1 coroană. Dar așa, domni fiind uniți luptă după unsoarea poorului lucrător. Un soldat capătă azi pe zi cînd învață omorirea de om, 6 cr. în trei ani de zile; ear ofițerul superior 5 fl. Iată dar fraților nici un bine azi nu putem aștepta dela acei cari sunt chemați să-ne ajute din focul acesta deacum, pentru că ei cu toți sunt unițiĭ în contra noastră a muncitorilor. Sus fraților! deacă ei să unesc, se ne unim și noi. Vedeți cu ochiĭ eșind din facultățile noastre universitare, cu sutele de miĭ tîneri absoluți și diplomați, cari nu vreau să muncească pe calea artei și a industriei, decît numai să sĕ lenevească pe căștigul lucrătorilor, — ca fiara cea sălbatecă de urs, deacă poate sĕri în spatele boului și-și inplîntă unghile în pielea lui sugîndu-i sîngele tot, și atunci, lui lipsindu-i sîngele cade jos și moare. Lighiónele aceste culte sunt și mai rele decît acel urs că, muncitoriul gonit de lipse, își caută refugi în țĕri streine; iar cînd ajunge la graniță este oprit pentru a nu-i lĕsă se miargă peste hotar, ba cu puterea puștei reține domniĭ mlădițele tinere, spre a nu-i lĕsa se plece pîn ce are oțîră sînge.

Ba încă iĭ întoarce înderăpt dela graniță, dela port. Fie chiar din spre America luîndu-le bani.

Astfel de oameni se numesc bine voitori poporului — minciună, oare nu ei sunt aceia, cari ne amăgesc și ne ațîță unul în contra altuia, prin fel și fel de minciuni, religioase și naționale, ca se ne slăbiască prin acestea puterea din noi, ca să poată duce mai lesnă legi jefuitoare popoarelor sale.

Căci de ne-ar fi credincioşĭ nu ne-ar părăsi în lupta noastră sfîntă. Cine au luptat în contra domniei, iobăgiei la 1848? Decît popoarele şi s-a vĕrsat sîngele pentru pămînt, drepturi, libertate şi privilegiuri — le am căştigat şi folosit, şi care ni lea — luat nu Muscalu, nu Turcu, nu francezu, nici neamţu, ci învăţaţĭ nostri. Tot ca la anul 1852 ne-a rĕpit feciori dela sînul părinţilor şi dela lucru pămîntului pe 8 ani să servească în Italia şi 2 în reservă pentru sft. Coroană. Tot dînşi au ridicat şi au înmulţit dările nesupurtabile, care nea-adus la sĕrĕcie şi patria la perire. Un stat ce na're ce mînca şi ce lucra nu poate ţînea armată permanentă pentru lucs. Pentru asigurarea şi apărarea aristocraţiei, (domnilor) capitaliştilor şi a jefuitorilor nostri e de ajuns jandarmeria cea mare ce ucide şi omoară dreptatea. Cînd va cere patria ajutor atunci suntem în 24 de oare cu toţĭ sub arme şi la loc, — aşa dară jos cu armata — jos cu numĕrul cel mare de sluşbaşı — jos cu lefurile cele mari a trîntorilor — daţi-ne înderept păşmile luate pecăĭ necinstite, la segregari şi comeseri, căci nu avem unde ţînea gîscă, porc, vacă, cai, oi şi boi, — că în alt caz trebue se pĕrĕsîm aceasta ţară bătută de dumnezeu — şi nu mai umblaţi cu 2 bani în 3 pungi Va cunoscut popoarele şi ştiu cît bine leaţi făcut prin răchiu şi papricaş la alegeri de deputaţi şi slusbaşi.

Opşitariu.

TRIBUNA POPORULUI.

Mulţămire.

In Numele celor rĕmaşi măturaţi de glonţul puştei din comuna şepreuş aducem mulţămtă partidei sociale democrate reorganisată pentru ajutorul de 131 de coroane şi în şpeţial mare inimosului nostru pretin Mezőfi Vilmos secretaru partidei.

Şepreuş. 1903. X/20.

Teodor Halangau — preşedĭnte.

Simon Nistor — notur.

Fraţĭ Romîni!

Vă tragem atenţiunea, cumcă numai acelea epistoale să le luaţi în cunoştinţă care vine din cancelarĭa partidei noastre din Budapesta cu peceta partidei şi subscrierea secretariului. Dacă rezultaţi (respundeţi) numai pe adresa aceasta respundeţi. **Szabad Szó VII., István-út 67.** Budapest. Nici pe o adresă personală scrisori nu scrieţĭ. Nime nu are drept să vă scrie în numele partidei, nici nu are drept să primiască în numele partidei epistoale dela d-voastră. Pentru aceasta grigiţi, căci duşmani nostri scrie pe numele fraţilor nostri, ca să conducă pe căi rătăcite poporul romîn.

Calendarele noastre.

Fraţĭ! calendarele partidei noastre care şi întrecut v'am arîtat sunt bogate în deslusiri şi colori. Sunt gata pe 1. luna lui Noembrie. adunaţi preţul calendarelor ca pe cînd o fi gata calendarele se le puteţi abona preţul unuia este 50 fileri.

Fraţĭ Romîni! Intru una ne trimeteţĭ epistoale şi nu alăturaţĭ şteample pentru răspuns. Fraţilor! Noi nu căpătăm bani dela domni cum capetă acei dela „adevĕrul" şi deacă nu alăturaţi şteamplă pentru respuns nu putem se vă respundem, pentru că şi noi aşa lucrătorĭ suntem ca voi, dar de acum deacă nu alăturaţi şteamplă pentru răspuns nu putem să vă respundem.

Fraţĭ Romîni! Deacă scrieţi epistoală, vă înştinţăm căci se scrieţi corect în ele numele comunei şi a scritorului, ori acelui de unde vine epistoala. Tot aşa şi, de trimeteţi utolvány, (mandat cu bani. Srieţi şi pe utolvany căci pentru ce aţi trimes bani ca se ştim, căci deacă nu scrieţi noi nu ştim pentru ce aţi trimes bani şi aşa se atîrnă întîrzîeri.

Bokány cu buzele umflate. In oraşul Karczag, un domn Advocat cu mai mulţi domni, şau adus pre obiala lor Bokány ca-sĕ nimicească ideĭle sfinte, a socialismului. Dar însă, laudă acelor fraţi din Karczag: pentru că la adunare cînd sau urcat pe tribună să vorbească acel spurcat, pui de şopîrlă, nu au putut vorbi de loc, pentru că poporul; iau strigat — jos cu tine cîne — jos cu tine, căci tu eşti acela care voeşti să înşeli poporu — jos cu tine obiala dr.cului, căcĭ tu eşti acela care s'au vorbit, despre tine şi în cassa ţĕrei căci capeţi dela putere 300 de coroane pe lună. Aceia pasăre frumoasă au trebuit să se scoboarĕ de asupra tribunei şi ca un cîne pîrlit, apărat de jandarmi s'au dus pînă la tren, căci sîngur nu au cutezat să facă un paş de lângă jandarmi, pentru că oameni de totului au fost înfuriaţi în contra acelui pîrlit. Oare între Romînĭ. nostri nu o-sĕ păţiască aşa acei sdremţe din tabĕra bocanistă?

Ungaria sufere pre popor îi doare. Iată numĕrĕm mai multe luni de cînd poporul sufere. Sufere un chin sufere că'l doare şi nu se poate vindeca. Hei: oare pînă cînd o-sĕ stem tot aşa? Iată cele mai noauă ştiri despre, »Sărăcia politică a Ungariei.« Ice, că Lucaciu Laslu are se fie ministrupresident al Ungariei. Dar aceasta noutate cît are se rămînă ştie mama pădurei, Regele lau însărcinat pe Lucaciu (dureros nu pă ăla care crezi . . .) cu formarea cabinetului şi să facă odată pace deacă ştie. Să va alege, căci ştie? In zilele acestea o se-să srîngă, mari în cap în palatul cu 30 de milioane, se vadă unde să ridice î: . . . a poporului. Partida independentă (koşutistă) corzi mai blînde are să tragă faţă de Lucaci L. Noi pentru aceia sperăm, tot sperăm: deşi nu mai avem atâta documente de speranţă, căci la acel Lucaciŭ Laslo tot nu o să i-se voteze aruncurile, pînă atunci cînd va amîna legi, pentru aprobare de dreptul de vot universal şi reformarea dărilor de acum, întrun punct de dreptate. Adecă porţia să fie înpărţită îngrade, conform venitului omenesc.

CRONICA.

Soartea soldatului. Nu este mai amară pîne decît aceia care o mînci cu sila. Ear de-și o mînînci o scoate tiranul, cu bătaia din betul ce soldat. Iată ce sau întimplat in Mișcolț. Pre un soldat de rînd, un îngînfat de ofițer lau bătut, lau pălmuit pe nefericitul soldat pînă ce lau năpădit sîngele pe gură și pe nas, căzînd la pămînt și atunci lau luat ofițeru cu pinteni dela cisme și lau sdrobit, de lau lăsat mai mort pe pămîntul uscat, udat numai cu sîngele acelui nefericit. Pe aceia fiară sătoasă îl chiamă Josif Gábor maior la honvezi. Dar să știi tu fiară sălbatică căci din sîngele acelui nefericit, să va ridica răsbunarea asupra tirăniei tale, căci moșul, strămoșu acelui victime; au luptat și în prezent, alui părinte luptă pentru manteaua aceia care a porți, de sub care înveți lumea ca sĕ-se, omoară. Veni-va timpul cind se vor detrona școlile acele de tortură și de omoruri, dar și pînă atunci cerem, în numele poporului apăsat pedepsirea acelui chinuitor (sentinela.)

Inșelătoare femeie a unui grof. Femeia grofului Ráday András, născută Terenyi Irma nainte de asta cu doauă luni au dețînu-o in London, poliția de acolo șiau adus-o la Budapesta, unde aice iau amînat judecarea sub motiv căci este bolnavă. Femeia aceasta a baronului cînd au voit să miargă la London în preunblare, nu au avut bani de drum ca se cumpere doar pudăr si ce sau intîmplat? Sau pus doamna noastră și au falșificat o cambie în valoare de 800 de coroane pentru care au căpetĕt 300 de coroane dela o vĕduvă, însă a căzut falșificătoare în belea, căci au aduso din London se zice intro dubă încare se aduc, acei cari voesc se inșele. Suntem curioși căci ce piedeapsă are se-i croiască legea acum grofiței. La rîndul ei vom reveni.

Alecsiu Popoviciu meseriaș din Lipova com. Tim. sau înferedințat cu fica fostolui învățător din Mély-Nádas. Norocire bună, dinpreuna cu sincerile noastre felicitări.

SCRISORI.

Epistoale. Dela fretele Vasalie T. din Macia am căpătat o prea frumoasă epistoală prin care arată lumina adevarată. Lumia vieței, lumina curată care luminează lumina. Adecă socialdemocrația reorganisată și foaia ei, Voința Poporului. Intre altele zice, fratele vasilie: »Rumîni, frații. Iată calea adevărată. Iată spriginul dreptĕței, au înviat din învățăturile lui Isus Cristos! Dar sus fraților și vă înpărtășiți cu adevăratele învătături cari au rupt șiru suferințelor; au rupt crîncenele tiranii precum are se rupă și asupririle, învinuirile și ca o fantomă de glorie are să învingă: va peri bocaniștĭ, va peri trîntoriĭ și noi vom striga cu toți trăiască socialismul, trăiască „Voința poporului.“

Tot așa epistoală am căpătat și dela fratele Ioan C. din Repseg care în inimă poartă dorul libertătei și risipirea vrășmașilor.

Nainte dar frați buni, căci soarele au răsărit, dorul libertăței au înviat, iar tiranul de cloțan va fugi: căci soarele e cu noi. Răspîndiți numai lumina soarelui nostru. Voința Poporului ca razele ei mărețe, să-să mărească și foaia se devină maĭ mare se putem mai multă lumină vărsa.

Declarațiune.

Auerbach Gustav în anul 1903. Octombrie in 23 au venit în secretariatul partidei noastre din VII„ István-ut 67. și naintea noastră au declarat, cumcă un hoț si blăstămat au falșificat numele lui, și în toată țiara trimete epistoale pline cu învinuiri asupra partidei sociale democrate reorganisate și a secretariului ei Mezőfi. Dar toate sunt minciuni și asupriri pentru că el nu este scriitorul epistoalei și acel frate care capătă așișderi epistoale de azi năinte să știe căci nu el leau scris, și scriitorul epistoalelor este un fals ficător al numelui.

Budapesta 1903. Octonbrie 24. Iea năintea noastră.

Magyar Gyulă	**Teodor Popovici**
Geneș Bertalan	**Erl Frantișc**

POSTA POPORULUI.

Ioan B. Temeșești ceri calendare cînd sunt gata le trimetem.

Ilie N. am primit o coroană capeți foaia pe 3 luni.

în Slatina am primit o-coroană capeți foaia pe 3 luni.

Georgo P. în Őrményes, 1 cor. am primit capeți foaia 3 luni.

Teodor H. în Șepreuș am primit bani căpătați foile și una ungurească.

Ioan B. în Nyermeg am primit bani foile și calendariul capeți.

Ioan M. Őrményes capeți foaia 3 luni.

Sida R. în Șiclau foia acum o capeți pînă la 1904. Iulie 1, Iea.

Mihai P. în Felménes în starea de acum nu ar ave drept domni se ie porție dar nu vă puneți în contră.

Pavel S. Gurba. In numele tuturora au scris aceia frați, ce sau subscris deputatului. Să mai scrieți nu e de lipsă, așteptați rĕspuns dela deputat și de vĕ respunde trimeteți rĕspunsut la noi.

Cine vrea să capete rĕspuns în epistolă acela trimeată și timbru (șteamplă), căci altcum îi vom rĕspunde numai în posta poporuluĭ.

Editura partideĭ socialdemocrate reorganisate din Ungaria
Redactor responsabil: Cîenady Deneș.
Tipografia Ștefan Nagel
Budapesta, VII.. Vörösmarty-utcza 17.

„Muncitoriĭ, lumeĭ uniți-ve!“